

AVTALET FÖRSÄKRAR

För kommun- och landstings/regionanställda med flera

2016

AkademikerAlliansen

Nedanstående webbplatser ger dig aktuell information om de lagstadgade och de kollektivavtalade försäkringarna.

afaforsakring.se AFA Försäkrings webbplats. På webbplatsen finns även material för dig som informerar om försäkringarna.

forsakringskassan.se Försäkringskassans webbplats.

kpa.se KPA Livs webbplats.

pensionsmyndigheten.se Pensionsmyndighetens webbplats.

minpension.se Webbplatsen där du kan få en prognos om din framtida samlade pension.

arbetsformedlingen.se Arbetsförmedlingens webbplats.

omställningsfonden.se Omställningsfondens webbplats.

fora.se Foras webbplats

AVTALET FÖRSÄKRAR

Den här skriften ger en översikt över de kollektivavtalade försäkringar som gäller för dig som är anställd hos kommun, landsting/region, Svenska kyrkan eller annan arbetsgivare som har kommunalt reglerade anställningsvillkor.

Genom kollektivavtal är du försäkrad bland annat vid sjukdom, arbetsskada och dödsfall. Dessa försäkringar har arbetstagarorganisationerna på den kommunala sektorn förhandlat fram och slutit avtal om med arbetsgivaren. Varje enskild arbetsgivare är skyldig att teckna:

- » **Avtalsgruppsjukförsäkring (AGS-KL)**
- » **Avgiftsbefrielseförsäkring**
- » **Trygghetsförsäkring vid arbetsskada (TFA-KL)**
- » **Tjänstegrupplivförsäkring (TGL-KL)**
- » **Tjänstepension Avgiftsbestämd KollektivAvtalad Pension (AKAP-KL) eller KollektivAvtalad Pension (KAP-KL)**
- » **Omställningsavtal (KOM-KL)**

Om en arbetsgivare, som är skyldig att teckna en försäkring inte har gjort det, finns det en garantibestämmelse. Den innebär att du eller dina efterlevande ändå alltid har rätt till ersättning enligt försäkringsvillkoren.

Broschyren ersätter på inget sätt försäkringsvillkoren.

Innehåll

AVTALET FÖRSÄKRAR	3	Överklagande	16
FÖRKORTNINGAR OCH BASBELOPP	5	Vill du veta mer?	16
AGS-KL, AVTALSGRUPPSJUKFÖRSÄKRING	6	TGL-KL, TJÄNSTGRUPPLIVFÖRSÄKRING	17
Ersättningar vid sjukdom	6	Allmänt om TGL-KL	17
Enligt lag	6	När gäller TGL-KL?	17
Enligt kollektivavtal	7	Försäkringskydd vid frånvaro under	
Sjuklön enligt Allmänna bestämmelser (AB)	7	anställning	17
Avtalsgruppsjukförsäkring, AGS-KL	7	Allmänt efterskydd	17
Allmänt om AGS-KL	7	Särskilt efterskydd	18
Kvalifikationstid	7	Ersättning från TGL-KL	18
Försäkringsgrundande anställningstid	7	Grundbeloppstabell	19
Efterskydd	7	Barnbeloppstabell	19
Ersättningar från AGS-KL	8	Mer om TGL-KL	20
Under tid med sjukpenning	8	Makeförsäkring	20
Under tid med sjukersättning/ aktivitetsersättning	8	Förmänstagare	20
Ersättningar från AGS-KL för ägare/egenföretagare	9	Särskilt förmänstagarförordnande	20
Praktiska anvisningar för AGS-KL	9	Praktiska anvisningar för TGL-KL	20
Hur får du ersättning från AGS-KL?	9	Hur får man ersättning från TGL-KL?	20
Överklagande	9	Överklagande	21
TFA-KL, TYGGHETSFÖRSÄKRING VID ARBETSSKADA	10	Vill du veta mer?	21
Ersättningar vid arbetsskada	10	ÅLDERSPENSION	22
Enligt lag	10	Pension enligt lag	22
Enligt kollektivavtal	11	AKAP-KL, Avgiftsbestäm	
Allmänt om TFA-KL	11	KollektivAvtalad Pension och	
När gäller TFA-KL?	11	KAP-KL, KollektivAvtalad Pension	23
Ersättningar från TFA-KL under akut sjukdomstid	12	AKAP-KL och KAP-KL innehåller följande förmåner	23
Ersättning för inkomstförlust	12	Avgiftsbestäm ålderspension	23
Ersättning för kostnader	12	Förmånsbestäm ålderspension - enbart för KAP-KL	23
Ersättning för sveda och värk*	12	Livränta - enbart för KAP-KL	24
Ersättning från TFA-KL vid invaliditet	13	Särskild avtalspension	24
Ersättning för framtida inkomstförlust	13	Pension till efterlevande vuxen och barn	24
Ersättning för lyte och men* samt för särskilda olägenheter	13	Inför din pension	24
Ersättning för framtida kostnader	14	AVGIFTSBEFRIELSEFÖRSÄKRING FÖR AKAP-KL och KAP-KL	25
Ersättning vid rehabilitering	14	Så fungerar Avgiftsbefrielseförsäkringen	25
Ersättning från TFA-KL vid dödsfall	14	När gäller Avgiftsbefrielseförsäkringen?	25
Mer om TFA-KL	15	Efterskydd	25
Värdesäkring	15	När träder avgiftsbefrielseförsäkringen in?	25
Preskription	15	Placering av pensionsavgiften	26
Praktiska anvisningar för TFA-KL	15	Praktiska anvisningar för Avgiftsbefrielse- försäkringen	26
Hur får du ersättning från TFA-KL?	15	Ansökan	26
Att tänka på vid anmälan av arbetsskada	16	Överklagande	26

Vill du veta mer?	26	Omställningsavtalet KOM-KL har två delar	28
Avgiftsbefrielseförsäkring för ägare/egenföretagare	26	Aktivt omställningsarbete	28
ARBETSLÖSHET	27	Ekonomiska omställningsförmåner	28
Den allmänna arbetslöshetsförsäkringen	27	Särskilda regler för ekonomiska förmåner för anställda i Pactaföretag	30
Ersättning	27	Särskild ersättning till äldre arbetstagare i kommun, landsting och region	30
Omställningsavtalet KOM-KL	28		
Kvalifikationskrav	28		

Förkortningar

AB	Allmänna bestämmelser	KTP	Kooperationens tilläggs pension
AGS-KL	Avtalsgruppsjukförsäkring för anställda hos kommuner, landsting/regioner, Svenska kyrkan med flera	PFA	Pensions- och försäkringsavtal (föregångaren till KAP-KL) för arbetstagare hos kommuner, landsting/region, Svenska kyrkan med flera
AKAP-KL	Avgiftsbestämd KollektivAvtalad Pension för anställda hos kommuner, landsting/regioner med flera födda 1986 eller senare	SFB	Socialförsäkringsbalk (SFS 2010:110)
ITP	Industrins och handelns tilläggs-pension	SGI	Sjukpenninggrundande inkomst
KAP-KL	KollektivAvtalad Pension för anställda hos kommuner, landsting/regioner med flera födda 1985 eller tidigare	SjLL	Lag (1991:1047) om sjuklön
KOM-KL	Omställningsavtal för anställda hos kommuner, landsting/regioner med flera	TFA-KL	Trygghetsförsäkring vid arbetsskada för anställda hos kommuner, landsting/region, Svenska kyrkan med flera
		TGL-KL	Tjänstegrupplivförsäkring för anställda hos kommuner, landsting/region, Svenska kyrkan med flera

Basbelopp

Prisbasbeloppet ligger bland annat till grund för att:

- Bestämma högsta sjukpenninggrundande inkomst (SGI), som är 7,5 gånger prisbasbeloppet
- Beräkna och värdesäkra olika slags försäkringsförmåner och vissa pensioner

Prisbasbeloppet för 2016 är 44.300 kronor

Inkomstbasbeloppet ligger bland annat till grund för att:

- Bestämma högsta pensionsgrundande inkomst i det allmänna pensionssystemet, som är 7,5 gånger inkomstbasbeloppet
- Bestämma gränsvärden för förmånsbestämd pension i KAP-KL

Basbeloppen fastställs av regeringen för ett år i taget

Inkomstbasbeloppet för 2016 är 59.300 kronor

AGS-KL AVTALSGRUPPSJUKFÖRSÄKRING

AGS-KL kompletterar den sjukpenning som du har rätt till enligt Socialförsäkringsbalken (SFB).

Ersättningar vid sjukdom

Enligt lag

När du är arbetsoförmögen på grund av sjukdom har du rätt till sjuklön från arbetsgivaren enligt Lag om sjuklön (SjLL) under de första 14 dagarna i sjukperioden.

Första sjukdagen är karensdag och då utbetalas ingen ersättning.

Från och med dag 2 till och med dag 14 i sjukperioden får du 80 procent av lönebortfallet i sjuklön från arbetsgivaren.

Från och med dag 15 i sjukperioden får du *sjukpenning på normalnivå* från Försäkringskassan. Sjukpenning på normalnivå är cirka 80% av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) och utbetalas under 364 sjukdagar inom en ramtid på 450 dagar.

När du fått sjukpenning på normalnivå i 364 dagar upphör den att utbetalas. För att få sjukpenning därefter måste du själv ansöka om att få *sjukpenning på fortsättningsnivå* hos Försäkringskassan. Den sjukpenningen är cirka 75%. Från och med 1 februari 2016 gäller inte längre någon tidsgräns för sjukpenning på fortsättningsnivå. Den kan fortsätta att betalas så länge Försäkringskassan bedömer att du har en arbetsförmåga om minst 25%.

Vid vissa allvarliga sjukdomar kan du efter 365 dagars sjukskrivning med

sjukpenning på normalnivå **ansöka** om ytterligare dagar med sjukpenning på normalnivå. Ingen tidsgräns finns för hur länge du kan få den ersättningen.

Från 1 januari 2012 kan Försäkringskassan besluta om *sjukpenning i särskilda fall*. Den beviljas till personer som inte får fortsatt aktivitetsersättning för att man har fyllt 30 år eller som fått sjukersättning i maximal tid. Sjukpenning i särskilda fall betalas om man inte har någon sjukpenninggrundande inkomst eller har låg sådan. Ersättningen betalas för samma antal dagar som sjukpenning på normal- respektive fortsättningsnivå.

Om sjukskrivningen har varat en längre tid och bedöms bli bestående för framtiden kan Försäkringskassan besluta att byta ut din sjukpenning mot sjukersättning eller aktivitetsersättning.

För mer information kontakta Försäkringskassan eller läs mer i Handbok 2016, försäkringar genom lag och avtal.

För en sammanställning av ersättning vid sjukdom enligt lag och kollektivavtal se bild på sidan 31.

Enligt kollektivavtal

De kollektivavtal som reglerar ersättning vid sjukdom är Allmänna bestämmelser (AB) och Avtalsgruppsjukförsäkring (AGS-KL).

Sjuklön enligt Allmänna bestämmelser, AB

Från och med dag 15 till och med dag 90 i sjukperioden har du rätt till sjuklön från arbetsgivaren med 10 procent av lönebortfallet. Tillsammans motsvarar sjuklön och sjukpenning på normalnivå cirka 90 procent av lönebortfallet.

Du får sjuklön också för inkomstdelar över 7,5 prisbasbelopp. Sjuklönen för dessa inkomstdelar motsvarar cirka 90 procent av lönebortfallet.

Avtalsgruppsjukförsäkring, AGS-KL

AGS-KL är en kollektivavtalad sjukförsäkring som ger ersättning för inkomstförlust under den tid Försäkringskassan betalar:

- sjukpenning dag 91–360,
- sjukersättning eller aktivitetsersättning.

Allmänt om AGS-KL Kvalifikationstid

Försäkringen börjar gälla när anställningen varat i 90 dagar. Du måste dock vara arbetsför till minst 25 procent under en vecka innan skyddet träder i kraft samt ha en sjukpenninggrundande inkomst fastställd hos Försäkringskassan.

Vid beräkning av kvalifikationstiden

får du tillgodoräkna dig anställningstid hos tidigare arbetsgivare som tecknat försäkring om AGS-KL, AGS, ITP eller KTP under förutsättning att du innehaft anställningen senast under de två år som närmast föregått den pågående anställningen. Anställningstid som endast delvis faller inom tvåårsperioden medräknas i sin helhet.

Försäkringsgrundande anställningstid

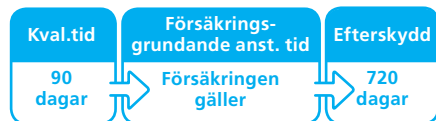
När du varit anställd i 90 dagar (kvalifikationstid) gäller försäkringen så länge anställningen varar, med undantag för längre tids frånvaro, tex tjänstledighet. Då kan istället reglerna om efterskydd gälla.

Efterskydd

Om din anställning upphör eller vid längre tids frånvaro kan försäkringen fortsätta att gälla genom så kallat efterskydd.

En förutsättning för att efterskydd ska gälla är att du har en sjukpenninggrundande inkomst (SGI) fastställd av Försäkringskassan. Du måste tex vara anmäld hos arbetsförmedlingen som arbetssökande inom tre månader från anställningens upphörande för att ha kvar din rätt till SGI.

Läs mer om hur du skyddar din SGI på forsakringskassan.se. Efterskyddet gäller under 720 friska dagar. Det innebär att de dagar då du



AGS-KL AVTALSGRUPPSJUKFÖRSÄKRING

är sjuk och samtidigt får sjuklön enligt lag, sjukpenning, sjuk- eller aktivitetsersättning inte förbrukar dagar med efterskydd. Efterskyddet kan upphöra tidigare om du:

- inte längre har en SGI fastställd av Försäkringskassan eller
- har varit anställd i sammanlagt 180 dagar hos en arbetsgivare som inte tecknat försäkringsavtal om AGS-KL eller
- får rätt till i huvudsak motsvarande förmån på annat sätt eller
- lämnar din anställning utan att iaktta avtalsenlig uppsägningstid.

Ersättningar från AGS-KL

Under tid med sjukpenning

Du kan få *dagsersättning* från AGS-KL från och med sjukdag 91 och längst till och med sjukdag 360. Undantag kan göras om du inte har rätt till sjuklön från arbetsgivaren de första 90 dagarna, då dagsersättning i så fall kan utbetalas redan från och med den femtonde sjukdagen. Dagsersättningen är under tid med sjukpenning på normalnivå 12,887 procent av sjukpenningen och under tid med sjukpenning på fortsättningsnivå 13,746 procent av sjukpenningen. Ersättningen motsvarar i båda fallen 10 procent av inkomsten upp till 7,5 prisbasbelopp per år. Vid arbetslöshet kan ersättningen bli lägre.

Den sjukpenninggrundande inkomsten multipliceras med 0,97 innan sjukpenning beräknas, vilket minskar sjukpenningen något.

Under tid med sjukersättning/ aktivitetsersättning

Om Försäkringskassan beviljar dig

sjukersättning eller aktivitetsersättning, kan du också ha rätt till *månadsersättning* från AGS-KL.

I tabellerna ser du *några exempel* på månadsersättning. Storleken på denna månadsersättning beror på hur hög SGI du hade vid insjuknandet.

Månadsersättningen värdesäkras enligt särskilda regler.

Sjukpenninggrundande inkomst (kronor) vid insjuknandet	Månadsersättning från AGS-KL (kronor) (Sjukfall som inträffat 2009-07-01 - 2015-12-31)
132 000	75
160 000	2 000
220 000	2 750
260 000	3 250
321 000	4 013

Sjukpenninggrundande inkomst (kronor) vid insjuknandet	Månadsersättning från AGS-KL (kronor) (Sjukfall som inträffat 2016-01-01 eller senare)
132 000	75
160 000	1 767
220 000	2 750
260 000	3 250
332 000	4 150

Månadsersättning betalas från AGS-KL även för inkomstdelar över 7,5 prisbasbelopp enligt följande tabell.

Inkomstunderlag i prisbasbelopp	Månadsersättning från AGS-KL
7,5 – 20	= 65%
20 – 30	= 32,5%

Ersättning från AGS-KL är skattepliktig och utbetalas längst till 65 års ålder.

Rätten till AGS-KL upphör om du före 65 år får rätt till särskild ålderspension enligt PFA eller motsvarande förmån enligt andra pensionsbestämmelser. Om du får en särskild avtalspension enligt KAP-KL upphör dock inte rätten till AGS-KL.

Ersättningar från AGS-KL för ägare/egen företagare

Företagare och make/maka och registrerad partner till företagare omfattas normalt inte av försäkringsvillkor för anställda men kan för egen del teckna företagares egen AGS-KL/EF-försäkring. Försäkringen tecknas hos FORA, fora.se.

På afaforsakring.se kan du läsa mer om i vilka fall du som ägare/företagare behöver teckna egen AGS-KL/EF-försäkring för att omfattas av försäkringen.

Praktiska anvisningar för AGS-KL

Hur får du ersättning från AGS-KL?

För att du ska få ersättning måste en anmälan göras till AFA Försäkring på afaforsakring.se. Anmälan görs av dig som är sjuk, arbetsgivaren bekräftar anställningen.

Det är du själv som måste se till att anmälan görs

Du kan också anmäla på blanketten "Anmälan till Avtalsgruppsjukförsäkring AGS-KL och Avgiftsbefrielseförsäkring". Blanketten kan laddas ner på afaforsakring.se.

Väntetiden blir kortare om anmälan görs digitalt.

AFA Försäkring behöver också ha följande handlingar:

- Läkarintyg (normalt kan du använda en kopia av läkarintyget till Försäkringskassan).
- Vid förlängd sjukskrivning skickar du bara in en kopia av läkarintyget.
- Får du tidsbegränsad sjukersättning,

sjukersättning eller aktivitetsersättning i stället för sjukpenning ska du sända en kopia av Försäkringskassans beslut om detta. Alla handlingar kan skickas digitalt via afaforsakring.se.

Överklagande

Om du inte är nöjd med AFA Försäkrings beslut om ersättning, kan du kontakta AFA Försäkrings skadeavdelning. Om skadeavdelningen inte ändrar sitt beslut kan du begära omprövning hos AFA Försäkrings Omprövningsavdelning. Omprövningsavdelningen har en självständig ställning inom AFA Försäkring och gör en ny prövning av beslutet. Din begäran om omprövning ska vara skriftlig och du ska ange vad du vill ha omprövat och hur du vill att beslutet ska ändras.

Om du fortfarande är missnöjd med beslutet efter denna omprövning kan du i sista hand begära prövning i Skiljenämnden. Innan Skiljenämnden tar upp ärendet till prövning måste du betala en avgift på 4% av prisbasbeloppet. Avgiften gäller för ärenden anmälda till AFA Försäkring efter 30 september 2007.

Ett alternativ för den som är missnöjd med ett beslut är att stämma AFA Försäkring i allmän domstol.

Försäkringskassans beslut om ersättning kan du överklaga skriftligt hos Försäkringskassan inom två månader efter det du fått del av beslutet. Nästa instans är Förvaltningsrätten.

Det är aldrig för sent att göra anmälan

Vill du veta mer, se sid.16

TFA-KL TRYGGHETSFÖRSÄKRING VID ARBETSSKADA

TFA-KL ger kompletterande ersättning till det som Socialförsäkringsbalken (SFB) ger dig vid arbetsskada.

Skadas du i arbetet eller på väg till eller från arbetet kan du ha rätt till ersättning. Denna rätt regleras dels genom lagar dels genom kollektivavtal mellan de fackliga organisationerna och arbetsgivarna.

Ersättningar vid arbetsskada

Enligt lag

SFB omfattar alla förvärvsarbetande och vissa studerande.

Om du drabbas av en arbetsskada ska din arbetsgivare omedelbart underrättas om detta. Om du inte kan arbeta på grund av skadan, ska sjukanmälan göras till arbetsgivaren på vanligt sätt.

Arbetsgivaren är enligt lag skyldig att anmäla skadan till Försäkringskassan om skadan medför, eller kan antas medföra, sjukskrivning eller läkarbesök. Anmälan ska också göras om skadan lett till ett lyte eller stadigvarande men.

Arbetsgivaren ska samråda med skyddsombudet vid ifyllandet av skadeanmälan och skyddsombudet bör med sin namnunderskrift bekräfta att hon/han tagit del av uppgifterna i anmälan. Du ska då också, om möjligt, ta del av uppgifterna i anmälan.

Som arbetsskada räknas:

- Olycksfall i arbetet
- Olycksfall under färd till och från arbetet
- Annan skadlig inverkan i arbetet (arbetssjukdom)

Under sjukpenningtid har du endast rätt till samma ersättning från Försäkringskassan som vid "vanlig" sjukdom. När du är arbetsförmögen på grund av sjukdom har du enligt Lag om sjuklön (SjLL) rätt till sjuklön från arbetsgivaren under de första 14 dagarna i varje sjukperiod.

Första sjukdagen är karensdag och då betalas ingen ersättning. Från och med dag 2 till och med dag 14 i sjukperioden får du 80 procent av lönebortfallet i sjuklön.

Från och med dag 15 får du sjukpenning på normalnivå från Försäkringskassan. Sjukpenning på normalnivå motsvarar cirka 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI). Efter 365 dagars sjukskrivning med sjukpenning på normalnivå kan du ansöka om sjukpenning på fortsättningsnivå. Ersättningen är cirka 75 procent av SGI.

Försäkringskassan kommer endast att pröva om arbetsskada föreligger när det blir fråga om att lämna ersättning enligt SFB.

Vanligen blir detta aktuellt först om du har fått en bestående nedsättning av arbetsförmågan, det vill säga när ett framtida inkomstbortfall ska kompenseras med en livränta. Vid tandskada ersätter Försäkringskassan hela tandvårdskostnaden.

Kostnader för sjukvård på grund av arbetsskada ersätts på samma sätt som vid "vanlig" sjukdom, vilket innebär att du får betala patientavgifter på vanligt sätt.

Vid dödsfall på grund av arbetsskada utbetalas begravningshjälp och eventuell livränta till efterlevande make/maka, registrerad partner, sambo och barn. Beloppet till barn utbetalas till och med 18 års ålder (20 år om barnet studerar).

Enligt kollektivavtal

De kollektivavtal som reglerar ersättning vid arbetsskada är Allmänna bestämmelser (AB) och Trygghetsförsäkring vid arbetsskada (TFA-KL).

TFA-KL beskrivs i resten av detta kapitel. Sjuklön enligt AB gäller på samma sätt vid arbetsskada som vid annan sjukfrånvaro (läs mer på sid 7).

Allmänt om TFA-KL

När gäller TFA-KL?

Försäkringen omfattar samtliga anställda och gäller vid personskador som orsakas av:

- Olycksfall i arbetet
- Olycksfall vid färd till eller från arbetet. För att ha rätt till ersättning får du inte avvika från den vanliga

färdvägen – undantag kan göras för till exempel lämnning och hämtning på förskola eller fritidshem. Om skadan täcks av trafikförsäkringen omfattas dock inte färdolycksfallen av TFA-KL.

- Arbetssjukdomar som varar längre än 180 dagar och har godkänts av Försäkringskassan eller finns upptagna i förteckningen till ILO-konventionen angående förmåner vid yrkesskada. Det kan till exempel vara sjukdomar i rygg, leder och muskler, hörselskador, allergier samt stresssjukdomar. Dessutom omfattas arbetssjukdomar som framkallats av smitta enligt en särskild förteckning.

Exempel på skadliga faktorer i arbetsmiljön som kan leda till arbetssjukdomar är:

- Strålning
- Ovanligt ansträngande rörelser eller arbetsställning
- Farliga ämnen
- Skakningar eller vibrationer
- Buller
- Psykiskt påfrestande arbetsförhållanden

Arbetssjukdomen anses ha inträffat den dag då skadan visat sig.

Efterskydd gäller om arbetssjukdomen visat sig först när anställningen har upphört under förutsättning att du inte uppnått 65 års ålder. För cancersjukdom orsakad av asbestexponering i arbetet, som visats efter den 31 december 2008, finns ingen åldersgräns.

Ersättningar från TFA-KL under akut sjukdomstid

Som akut sjukdomstid räknas tiden från och med den dag skadan inträffat eller visat sig och till dess du antingen tillfrisknat eller fått bestående besvär av skadan.

Ersättning för inkomstförlust

Vid olycksfall i arbetet

Vid arbetsolycksfall i arbetet lämnar TFA-KL ersättning för inkomstförlust med 100 procent den första sjukskrivningsdagen och därefter 20 procent av förlusten vid sjukpenning på normalnivå och 25 procent av förlusten vid sjukpenning på fortsättningsnivå. Hela förlusten på lönedelar över 7,5 prisbasbelopp ersätts också. (För olycksfall inträffade före 1 april 2012 krävs dock mer än 14 dagars sjukskrivning för att få ersättning för inkomstförlusten).

Vid färdolycksfall

Inkomstförlust vid färdolycksfall ersätts inte från TFA-KL.

Vid arbetssjukdom

– *För arbetssjukdomar med visande dag från 1 januari 2013:*

För godkända arbetssjukdomar kompenseras du för hela inkomstförlusten.

– *För arbetssjukdomar med visande dag före 1 januari 2013:*

För dessa arbetssjukdomar ersätts inte inkomstförlusten under akut sjukdomstid. Du kan dock få ersättning för hela inkomstförlusten retroaktivt om du kan visa att arbetsgivaren vållat skadan genom vårdslöshet enligt skadeståndslagen.

För att vållandefrågan ska prövas vid arbetssjukdom krävs att sjukdomen är godkänd som arbetsskada av Försäkringskassan eller finns upptagen i förteckningen till ILO-konventionen angående förmåner vid yrkesskada.

Ersättning för kostnader

För arbetsskador från 1 april 2012

Om du drabbats av arbetsskada ersätter försäkringen de kostnader som skadan har medfört, t.ex. läkar- och sjukvårdskostnader, ersättning för skadade kläder och glasögon.

Kostnaderna behöver inte uppgå till ett minsta belopp för att kunna utbetalas.

För arbetsskador före 1 april 2012

Om din skada har medfört läkarbesök ersätts kostnader för till exempel läkarvård, sjukgymnastik, medicin och skadade glasögon. Om skadan har medfört mer än 14 dagars sjukskrivning kan du också få ersättning för skadade kläder, hemhjälpkostnader och dylikt.

För kostnadsersättningar gäller en karens på 500 kronor. Belopp som understiger 100 kronor utbetalas inte, varför de sammanlagda kostnaderna måste uppgå till minst 600 kronor för att någon ersättning ska kunna utbetalas.

All ersättning för kostnader är skattefri.

Ersättning för sveda och värk*

Om du är arbetsoförmögen mer än

30 dagar på grund av ett olycksfall eller om du är sjukskriven på grund av en arbetssjukdom med visandedag den 1 januari 2013 eller senare får du ersättning för sveda och värk. I vissa speciella situationer kan du få ersättning även vid kortare sjukskrivningstid till exempel vid vissa kross-, slit- och brännskador.

Vid arbetssjukdom visad mellan 31 oktober 2003 och 31 december 2012 utbetalas sveda och värk endast om det kan visas att arbetsgivaren varit vållande. Vid arbetssjukdom med diagnosen mesoteliom, som är anmäld efter den 31 december 2008, lämnas löpande ersättning för sveda och värk utan att vållande behöver påvisas.

Hur stor ersättning du får beror på skadans art, typ av behandling, läkningstid m m. Beräkningen sker enligt normer som grundar sig på skadeståndsrättsliga regler. Beloppen följer normalt ändringen av prisbasbeloppet.

Ersättningen är 4 000 kronor/månad vid sjukhusvård och 2 400 kronor/månad vid vård i hemmet under de första 12 månaderna. Därefter blir beloppet lägre.

Ersättning för sveda och värk är skattefritt och betalas som regel ut i form av ett engångsbelopp vid den akuta sjukdomtidens slut.

Ersättningar från TFA-KL vid invaliditet

Invaliditet betyder att din arbetsskada eller arbetssjukdom medför bestående besvär/funktionsnedsättning.

Vid invaliditet är det i vissa fall svårt att för all framtid rätt fastställa de olika ersättningarna. Omprövning kan därför ske om förutsättningarna i det enskilda fallet har förändrats väsentligt och om förändringen är bestående.

Ersättning för framtida inkomstförlust

TFA-KL ersätter inkomstförlust om den årliga förlusten uppgår till mindre än en femtondel (1/15-del) av årsinkomsten. Det innebär att TFA-KL täcker sådan inkomstförlust som aldrig kan täckas av livränta enligt SFB.

Från TFA-KL kan du också få ersättning för framtida inkomstförlust för den del av inkomsten som överstiger 7,5 prisbasbelopp.

TFA-KL ger dig ersättning i form av en månadsvis utbetald livränta eller ett engångsbelopp som motsvarar värdet av livräntan.

Livräntan är skattepliktig. Om du får ett engångsbelopp istället för en livränta, är 40 procent av beloppet skattefritt.

Ersättning för lyte och men* samt för särskilda olägenheter

I ersättningen för lyte och men ingår även ersättning för anspänning i arbetet och privatlivet. Ersättningens storlek beror på den medicinska invaliditetsgraden, åldern och om du återgår i arbete efter skadan.

Ersättning för särskilda olägenheter kan lämnas i svåra skadefall om skadan har medfört mycket hög anspänning i arbetet eller i privatlivet. Anspänning-

MEDICINSK INVALIDITET	25-ÅRING	50-ÅRING	65-ÅRING
25 %	240 200	185 700	128 800
15 %	153 500	119 200	83 400
10 %	113 000	88 100	62 100
5 %	43 400	33 600	23 500

Tabellen gäller för den som inte återgår i arbete efter skadan.

MEDICINSK INVALIDITET	25-ÅRING	50-ÅRING	65-ÅRING
25 %	333 800	237 700	128 800
15 %	247 100	171 300	83 400
10 %	192 600	132 300	62 100
5 %	66 800	46 600	23 500

Tabellen gäller för den som återgår i arbete efter skada.

en ska alltså klart överstiga vad som ingår i ersättningen för lyte och men.

Ersättning för lyte och men och särskilda olägenheter är skattefria.

Ersättning för framtida kostnader

Du kan få ersättning från TFA-KL för kostnader som inte täcks från annat håll, till exempel genom allmän försäkring eller från kommun eller landsting. Det kan gälla kostnader för till exempel läkarvård, sjukgymnastik, hemhjälp, ombyggnad av din bostad så att den blir handikappvänlig eller bidrag till inköp av handikappfordon.

Ersättning för framtida kostnader är skattefria.

Ersättning vid rehabilitering

Om du inte kan återgå till dina tidiga-

re arbetsuppgifter utan måste omskolas, ersätter TFA-KL de kostnader som kan uppkomma, om de inte ersätts från annat håll. Det kan till exempel gälla kostnader för resor, övernattning och litteratur.

Ersättning för rehabilitering är skattefria.

Ersättning från TFA-KL vid dödsfall

Dödsboet får ersättning för skäliga begravningskostnader som inte ersätts från annat håll, till exempel från Försäkringskassan enligt SFB.

De efterlevande har rätt till ersättning från TFA-KL för förlust av underhåll om de – helt eller delvis – var beroende av den avlidne för sin försörjning. Även en änka eller änking som har egen inkomst kan ha rätt till denna ersättning. Man tar hänsyn

till familjeinkomsten före skadan och den eller de efterlevandes ekonomiska situation efter dödsfallet. De efterlevande ska i princip kunna bibehålla sin tidigare levnadsstandard.

Vid dödsfallsskada som inträffar från och med 2002 gäller även att en person som stått den som avlidit särskilt nära och som fått en psykisk chock eller andra psykiska besvär till följd av dödsfallet kan få ersättning för detta. Exempel på ersättningsberättigade enligt denna regel är främst make, registrerad partner, sambo, barn och förälder.

Mer om TFA-KL

Värdesäkring

Livräntor från TFA-KL som fastställs från och med 2004 värdesäkras den 1 januari varje år med förändringen i prisbasbeloppet.

Preskription

För att ha rätt till ersättning från TFA-KL för sveda och värk, lyte och men samt särskilda olägenheter måste ansökan om ersättning ha skett till AFA Försäkring senast tio år från den dag skadan visade sig. Kommer ansökan in senare är rätten till ersättning förlorad.

När det gäller ersättning för inkomstförlust, dödsfall samt annan ersättning ska ansökan ske inom sex år. Kommer ansökan in senare kan AFA

Försäkring endast lämna ersättning sex år tillbaka från ansökningstillfället.

Praktiska anvisningar för TFA-KL

Hur får du ersättning från TFA-KL?

Anmälan av skada kan göras till AFA Försäkring på afaforsakring.se. Anmälan görs av dig som är skadad, arbetsgivaren bekräftar anställningen. Du kan också anmäla på blanketten ”Skadeanmälan TFA/TFA-KL Trygghetsförsäkring vid arbetsskada”. Blanketten kan laddas ner på afaforsakring.se.

Väntetiden blir kortare om anmälan görs digitalt.

Det är mycket viktigt att händelseförloppet och annat kring skadan beskrivs noga. Skicka om möjligt med en kopia av den anmälan som sänts till Försäkringskassan. Bifoga också kopior på eventuella läkarintyg. Alla handlingar kan skickas digitalt via afaforsakring.se.

Kontakta skyddsombudet så snart en arbetsskada inträffat.

Att tänka på vid anmälan av arbetsskada

Det är viktigt att följande klart framgår av anmälan:

- Hur och varför inträffade skadan?
- Hur lång erfarenhet hade du av det aktuella arbetet?
- Har du fått klara instruktioner om hur arbetet skulle ske?
- Vilka säkerhetsföreskrifter gällde för aktuellt arbete?
- Var du medveten om vilka säkerhetsföreskrifter som gällde?
- Har liknande skador tidigare hänt andra på arbetsplatsen och om så varit fallet vilka skadeförebyggande åtgärder hade vidtagits med anledning av detta?
- Hade skadan kunnat förutses eller undvikas och i så fall hur eller på vilket sätt?
- Har skyddskommittén, yrkesinspektionen, företagshälsovården eller polisen utrett den anmälda skadan?

Överklagande

Om du inte är nöjd med AFA Försäkrings beslut om ersättning, kan du kontakta AFA Försäkrings skadeavdelning. Om skadeavdelningen inte ändrar sitt beslut kan du begära omprövning hos AFA Försäkrings Omprövningsavdelning. Omprövningsavdelningen har en självständig ställning inom AFA Försäkring och gör en ny prövning av beslutet. Du har sex månader på dig att begära omprövning hos Omprövningsavdelningen från det att AFA Försäkring meddelat dig att de tagit slutlig ställning i ärendet. Din begäran om omprövning ska vara

skriftlig och du ska ange vad du vill ha omprövat och hur du vill att beslutet ska ändras.

Om du fortfarande är missnöjd med beslutet efter denna omprövning kan du i sista hand begära prövning i Skiljenämnden. Innan Skiljenämnden tar upp ärendet till prövning måste du betala en avgift på 4% av prisbasbeloppet. Avgiften gäller för ärenden anmälda till AFA Försäkring efter 30 september 2007.

Ett alternativ för den som är missnöjd med ett beslut är att stämma AFA Försäkring i allmän domstol.

AFA Försäkring har en särskild Klagomålsansvarig som innebär en extra möjlighet för dig att komma till tals. Till den funktionen eller personen kan du vända dig med klagomål i ett enskilt ärende när det bland annat gäller hantering av sakfrågan, handläggningstid och bemötande.

Försäkringskassans beslut om ersättning enligt SFB kan du överklaga skriftligt till Försäkringskassan inom två månader efter det du fått del av beslutet.

Vill du veta mer?

Ytterligare upplysningar om Avtalsgruppsjukförsäkring AGS-KL och Trygghetsförsäkring vid arbetsskada TFA-KL, kan du få genom:

- Ditt fackförbund
- Din Försäkringsinformatör
- Din arbetsgivare
- AFA Försäkrings kundcenter
0771-88 00 99
- afaforsakring.se

TGL-KL TJÄNSTEGRUPPLIVFÖRSÄKRING

Tjänstegrupplivförsäkringen TGL-KL är en avtalsförsäkring som ger ett ekonomiskt skydd till efterlevande vid dödsfall.

I de allmänna socialförsäkringarna finns ingen motsvarighet till den ekonomiska trygghet som en livförsäkring ger. Det finns däremot i detta kollektivavtal, där parterna har avtalat om en försäkring som ger efterlevande ersättning vid dödsfall. Den första överenskommelsen om tjänstegrupplivförsäkring trädde i kraft 1963 och därefter har försäkringsskyddet stegvis förbättrats.

Allmänt om TGL-KL

Tjänstegrupplivförsäkringen TGL-KL är en kollektivavtalad försäkring som ger ekonomisk hjälp vid dödsfall. Ersättningen betalas i form av engångsbelopp.

När gäller TGL-KL?

För dig som är anställd, avlönad och arbetsför gäller TGL-KL i princip från den första arbetsdagen. Försäkringsskyddet upphör normalt vid 67 års ålder men kan fortsätta att gälla om du fortfarande arbetar efter denna ålder.

Om din genomsnittliga arbetstid understiger 20 procent av heltid, gäller TGL-KL endast under de dagar då du utför arbete.

Försäkringsskydd vid frånvaro under anställning

I vissa situationen har du försäkringsskydd även om du är borta från arbetet. Det gäller bland annat om du är frånvarande med sjukpenning eller sjuk-/aktivitetsersättning och om du är föräldraledig med föräldrapenning. Dessutom gäller TGL-KL när du har semester eller annan beviljad ledighet, ledighet för facklig utbildning eller ledighet utan lön för fackligt förtroendemannauppdrag.

För lärare gäller TGL-KL även vid arbetsuppehåll under lov och ferier.

Även under frånvaro som inte är godkänd ledighet kan TGL-KL gälla enligt samma villkor som gäller för rätt till allmänt efterskydd.

Allmänt efterskydd

Det allmänna efterskyddet innebär att du kan fortsätta att omfattas av försäkringsskyddet i TGL-KL under 6 månader. Förutsättningen är att du omfattas av TGL-KL när din anställning upphör. Du ska också ha varit anställd minst 12 månader hos arbetsgivaren och arbetat minst 12 av de 13 sista veckorna.

Särskilt efterskydd

Om du har varit anställd i minst fem dagar har du rätt till försäkringsskydd även om din anställning skulle upphöra på grund av att du blir långtids-sjuk. Arbetsoförmågan måste styrkas med intyg.

Vid arbetslöshet gäller efterskyddet lika många veckor som du har varit anställd och arbetat under de senaste två åren innan anställningen upphörde. Efterskyddet gäller också vid övergång till ny anställning, om din nya arbetsgivare inte har likvärdig tjänstegrupplivförsäkring eller om anställningen upphört och du uppbär hel föräldrapenning enligt Socialförsäkringsbalken (SFB). Efterskyddet gäller i dessa situationer lika länge som vid arbetslöshet.

TGL-KL gäller även om du avgått med ålderspension enligt KAP-KL eller äldre pensionsavtal alternativt visstidspension enligt PA-KL, dock längst till 67 år.

Ersättningar från TGL-KL

De ersättningar som betalas ut från försäkringen grundar sig på din ålder, sysselsättningsgrad samt kretsen av efterlevande.

Ersättningarna är knutna till prisbasbeloppet (44 300 kronor 2016). Vid beräkningen utgår man från det prisbasbelopp som gäller för det år då försäkringsfallet inträffar.

- Begravningshjälp betalas ut med 0,5 prisbasbelopp till dödsboet om dödsfallet inträffar före 67 år
 - Grundbelopp (se tabell på nästa sida) betalas ut om någon av följande efterlevande finns:
 - * Make/maka/registrerad partner
 - * Sambo eller
 - * Barn under 20 år som enligt lag har arvsrätt efter dig
 - Barnbelopp (se tabell på nästa sida) betalas ut om du avlider och vid dödsfallet inte
 - * fyllt 67 år samt efterlämnar arvsberättigat barn under 20 år
- eller
- * om varken sådant barn eller make/maka/registrerad partner/sambo finns, arvsberättigat syskon under förutsättning att syskonet inte har förälder i livet.

Grundbeloppstabell

Den försäkrades ålder vid dödsfallet	Arbetstid om minst 40% av heltid (antal prisbasbelopp)	Arbetstid om minst 20% men inte 40% av heltid (antal prisbasbelopp)
54 år eller yngre	6,00	3,00
55 år	5,50	2,75
56 år	5,00	2,50
57 år	4,50	2,25
58 år	4,00	2,00
59 år	3,50	1,75
60 år	3,00	1,50
61 år	2,50	1,25
62 år	2,00	1,00
63 år	1,50	0,75
64 men inte 67 år	1,00	0,50

- Högsta grundbelopp 6,00 respektive 3,00 prisbasbelopp betalas alltid ut oavsett den försäkrades ålder vid dödsfallet om efterlevande är
 - make/maka, registrerad partner, sambo om det samtidigt finns ett eller flera gemensamma barn varvid minst ett inte fyllt 17 år eller
 - endast barn av vilka minst ett inte fyllt 17 år.
- Om du bara efterlämnar barn som har fyllt 20 år, betalas hälften av grundbeloppet, dock lägst 0,5 prisbasbelopp.

Barnbeloppstabell

Barnets/syskonets ålder vid försäkringsfallets (dödsfallets) inträffande	Arbetstid om minst 40% av heltid (antal prisbasbelopp)	Arbetstid om minst 20% men inte 40% av heltid (antal prisbasbelopp)
inte fyllt 17 år	2,00	1,00
fyllt 17 år men inte 19 år	1,50	0,75
fyllt 19 år men inte 20 år	1,00	0,50

Barnbelopp enligt tabellen betalas för varje barn eller syskon.

Mer om TGL-KL Makeförsäkring

Avlider din make/maka/registrerad partner eller sambo, som själv inte omfattas av en tjänstegrupplivförsäkring och det finns hemmavarande barn under 17 år, betalas ersättning i form av begravningshjälp med 0,5 prisbasbelopp till dödsboet.

Till varje barn under 17 år utbetalas dessutom ett barnbelopp på 1 prisbasbelopp. Förutsättningen är bland annat att du har en arbetstid på minst 40 procent av heltid.

Förmånstagare

Förmånstagarförordnandet anger vilka som har rätt till försäkringsbelopp från TGL-KL. (Detta gäller grund- och barnbelopp. Begravningshjälp betalas inte ut till en person utan till dödsboet.)

Grundbelopp utbetalas till någon av nedanstående förmånstagare enligt följande ordning – standardförordnande:

- Make/maka/registrerad partner
- Sambo (finns barn får sambo avstå halva grundbeloppet till barnen)
- Barn (arvsberättigat barn)

Med arvsberättigat barn avses även sådant utländskt barn som arbetstagaren med socialnämndens medgivande tagit emot i sitt hem här i landet för vård och fostran i adoptionssyfte. För att efterlevande ogift livspartner ska räknas som ersättningsberättigad sambo, ska ni ha bott ihop under minst sex månader i

ett stadigvarande parförhållande med gemensamt hushåll. KPA Livförsäkring AB gör dock en bedömning i varje enskilt fall.

Särskilt förmånstagarförordnande

Om du vill att grundbeloppen ska tillfalla annan än vad som sägs under rubriken Förmånstagare, måste du anmäla ändringen skriftligen till KPA Liv. Använd den särskilda blankett för ändring av förmånstagare som kan beställas från KPA Liv. Även ordningsföljden mellan förmånstagarerna kan ändras i ett förmånstagarförordnande.

För att ett särskilt förmånstagarförordnande ska få verkan, och ersättning kunna betalas ut, måste det vid dödsfallet ändå finnas anhöriga enligt standardförordnandet.

Glöm inte att se över ditt förmånstagarförordnande ibland. Beroende på hur din familjesituation ändras, kan du behöva ändra eller återkalla det särskilda förordnandet.

Praktiska anvisningar för TGL-KL

Hur får man ersättning från TGL-KL?

För att ersättning ska kunna betalas ut, måste arbetsgivaren/tidigare arbetsgivare göra anmälan och den/de efterlevande ska också fylla i vissa uppgifter på speciella blanketter. Blanketten kan beställas hos KPA Liv eller hämtas på kpa.se.

Överklagande

Om en efterlevande inte är nöjd med beslutet om ersättning kan hon/han begära omprövning hos KPA Liv, som då gör en ny prövning. Den som fortfarande är missnöjd med beslutet efter denna prövning kan överklaga till en särskild partssammansatt skiljenämnd. Före avgörandet i skiljenämnden prövas frågan i en partssammansatt rådgivande nämnd.

Vill du veta mer?

Ytterligare upplysningar om tjänstegrupplivförsäkringen TGL-KL kan du få genom:

- Ditt fackförbund
- Din Försäkringsinformatör
- Din arbetsgivare
- KPA Liv, telefon 08-665 48 00
- kpa.se

Rätten till ersättning från TGL-KL går förlorad om anmälan inte görs inom tio år.

I pensionsavtalen AKAP-KL och KAP-KL och äldre pensionsavtal finns bestämmelser om pension till efterlevande. Kontrollera därför om ersättning även enligt dessa regler kan betalas vid dödsfall.

ÅLDERSPENSION

I Sverige omfattas de allra flesta anställda av två av varandra oberoende pensions-system, dels det allmänna lagstadgade pensionssystemet dels en kollektivavtalad tjänstepension.

Pension enligt lag

Det svenska allmänna ålderspensions-systemet består idag av inkomstpension, premiepension, tilläggspension och garantipension. Det trädde i kraft 1999 och ersatte det tidigare systemet som byggde på folkpension och ATP.

Alla delar i det nya pensionssystemet förutom garantipensionen grundas på arbetsinkomstens storlek under hela ditt yrkesverksamma liv. Garantipensionen, som ska utgöra en slags grundpension, beror däremot på antal bostättningsår i Sverige.

Har du en arbets-/förvärvsinkomst intjänad i Sverige tillgodoräknas du årligen en så kallad *pensionsrätt*. Hur stor din pensionsrätt blir beror på storleken av din pensionsgrundande inkomst. Endast inkomster upp till 7,5 inkomstbasbelopp (under 2016 motsvarar det 37 062 kr/mån) tillgodoräknas i det allmänna pensionssystemet.

Pensionsrätten för varje år motsvaras av en sammanlagd ålderspensionsavgift på 18,5 procent av din årliga pensionsgrundande inkomst.

16 procentenheter avsätts till *inkomstpensionen* och resterande 2,5 procentenheter avsätts till den fond du själv väljer i *premiepensionen* (PPM). Du tjänar även in pensionsrätt under tid du har små barn, studerar, fullgör pliktjänst eller har sjuk- eller aktivitetsersättning från Försäkringskassan.

Pensionsrätt i form av inkomstpension och premiepension tjänar du in om du är född 1938 eller senare. För att få en smidig övergång till det nya systemet ges en del av den intjänade pensionen som *tilläggspension* till dem som är födda 1938–1953. Tilläggspensionen beräknas i huvudsak enligt tidigare regler för folkpension och ATP.

Du som är född 1954 eller senare omfattas med andra ord helt av systemet med inkomstpension och premiepension.

Du som är född 1938-53 får en viss andel av din pension från det gamla systemet med folkpension och ATP s.k. tilläggspension och en del från det nya systemet, inkomstpension och premiepension.

Du som är född 1937 eller tidigare får ingen premiepension. Din pension beräknas istället helt enligt det gamla pensionssystemet.

För mer information om den allmänna pensionen – kontakta Pensionsmyndigheten, pensionsmyndigheten.se, kundtjänst 0771-776 776.

AKAP-KL, Avgiftsbestämd KollektivAvtalad Pension och KAP-KL, Kollektiv-Avtalad pension

AKAP-KL och KAP-KL, som trädde i kraft den 1 januari 2014 respektive den 1 januari 2006, är kollektivavtal om pensioner för anställda hos kommunal arbetsgivare. Med kommunal arbetsgivare avses kommun, landsting, region, medlem i Arbetsgivarförbundet Pacta samt annan av den av parterna tillsatta Pensionsnämnden godkänd arbetsgivare.

AKAP-KL gäller för anställda som är födda 1986 eller senare. KAP-KL gäller för dem som är födda 1985 eller tidigare.

AKAP-KL och KAP-KL innehåller följande förmåner: Avgiftsbestämd ålderspension

Från anställningsdagen, dock tidigast från 21 års ålder om du omfattas av KAP-KL, börjar arbetsgivaren att betala pensionspremier till din avgiftsbestämda ålderspension. För den som omfattas av AKAP-KL är premien 4,5 % av lönen upp till nivån 7,5 inkomstbasbelopp per år, motsvarande 37 062 kronor per månad år 2016. För den del av lönen som eventuellt överstiger denna nivå är premiens storlek 30 %. Premien är 4,5 % av hela din bruttolön om du omfattas av KAP-KL. I det sistnämnda fallet har du rätt till förmånsbestämd ålderspension för inkomstdelar över 7,5 inkomstbasbelopp som ett komplement till den avgiftsbestämda

ålderspensionen.

Du ska själv välja hos vilken förvaltare du vill placera pensionspremien och i vilken försäkringsform, traditionell försäkring eller fondförsäkring.

Din arbetsgivare eller ditt fackförbund kan informera dig om vilka valbara försäkringsbolag/fondbolag som finns. Om du inte väljer aktivt placeras dina pensionspremier i en traditionell försäkring hos KPA Pension.

Den avgiftsbestämda ålderspensionens storlek vid pensionstillfället beror på hur mycket premier som inbetalats samt på hur dessa pengar förräntats.

Förmånsbestämd ålderspension – enbart för KAP-KL

Förmånsbestämd ålderspension innebär att det på förhand är känt hur stor pensionen kommer att bli i förhållande till lön och anställningstid.

I KAP-KL är det du som har lön över 7,5 inkomstbasbelopp per år som tjänar in en förmånsbestämd ålderspension på lönedelar som överstiger denna gräns (37 062 kronor per månad under år 2016). För att få full pension krävs att du varit anställd i kommunal sektor och därmed tjänat in pensionsrätt under 30 år räknat från 28 års ålder upp till 65 års ålder. Om du jobbat färre år minskar den förmånsbestämda ålderspensionen proportionellt till detta.

Pensionen beräknas på ett medelvärde av dina sista årsinkomster före pension. Utifrån det beräknade medelvärdet gäller fastställda pensionsnivåer beroende på vilket år du är född.

För födda 1946 och tidigare gäller 62,5% / 31,25%. Nivån sänks sedan successivt fram till födda 1967 eller senare där nivån är 55% / 27,5%. Pensionsnivåerna 62,5% till 55 % gäller på inkomstdelar mellan 7,5 – 20 inkomstbasbelopp per år och 31,25 % till 27,5 % gäller på inkomstdelar mellan 20 – 30 inkomstbasbelopp per år.

Livränta - enbart för KAP-KL

Om du slutar din anställning före 65 års ålder utan uttag av förmånsbestämd ålderspension omvandlas din intjänade förmånsbestämda ålderspension till en värdesäkrad s.k. livränta. Den beräknas i huvudsak på samma sätt som förmånsbestämd ålderspension.

Särskild avtalspension

I AKAP-KL och KAP-KL finns särskild avtalspension i två former:

1) Du och din arbetsgivare kan komma överens om en särskild avtalspension som innebär att du kan sluta din anställning helt eller delvis med pension. Ni måste komma överens om vad den särskilda avtalspensionen ska innehålla i form av pensionsnivå i procent, utbetalningstid, inbetalning av pensionsavgifter till ålderspensionen m.m.

Kontakta ditt fackförbund inför en överenskommelse för råd om innehållet.

2) Om du arbetar som brandman i utryckningsstyrka har du rätt att få särskild avtalspension från 58 år. En förutsättning är att du jobbat minst 30 år i kommunal räddningstjänst,

varav minst 25 av dessa i utryckningstjänst. Innehållet i avtalspensionen är fastlagt i pensionsavtalet med bl.a. en pensionsnivå på 73,5% av pensionsunderlaget upp till 7,5 inkomstbasbelopp.

Pension till efterlevande vuxen och barn

Pension till dina efterlevande betalas ut om du avlider

- under tiden du är anställd,
- inom sex månader efter att anställningen upphört,
- under tid med särskild avtalspension eller
- under tid med ersättning från AGS-KL.

Pension till efterlevande vuxen betalas under fem år och pension till efterlevande barn betalas ut tills barnet fyller 18 år eller om de studerar till 20 år.

Inför din pension

Tänk på att du måste meddela din arbetsgivare minst tre månader innan du vill gå i pension och dessutom kontakta ditt valda försäkringsbolag.

Har du frågor som rör din pension eller vill du ha mer information om KAP-KL – kontakta ditt fackförbund, din arbetsgivare eller din arbetsgivares pensionsadministratör som för närvarande kan vara KPA Pension eller Skandia.
kpa.se
skandia.se

AVGIFTSBEFRIELSEFÖRSÄKRING FÖR AKAP-KL och KAP-KL

Försäkringen gäller för ersättningsberättigade fall som inträffat från och med den 1 januari 2014 för AKAP-KL och från och med den 1 januari 2008 för KAP-KL. Sedan 1998 finns en avgiftsbefrielseförsäkring som fortsätter gälla för tidigare inträffade försäkringsfall.

Så fungerar Avgiftsbefrielseförsäkringen

Avgiftsbefrielseförsäkringen övertar i vissa situationer arbetsgivarens betalningsansvar av pensionsavgiften för din avgiftsbestämda ålderspension enligt AKAP-KL eller KAP-KL. Om du omfattas av KAP-KL kan försäkringen betala in pensionsavgiften tidigast från 21 år.

När gäller Avgiftsbefrielseförsäkringen

Du omfattas av försäkringen från första anställningsdagen under förutsättning att du då är arbetsför till minst 25%. Försäkringen gäller sedan under anställningstiden. Om du är borta från arbetet mer än sex månader utan lön på grund av andra orsaker än sjukdom eller ledighet för vård av barn så är den tiden inte försäkringsgrundande.

Efterskydd

Om du blir arbetslös eller om du slutar din anställning av annat skäl kan du ändå omfattas av försäkringen genom så kallat efterskydd. En av förutsättningarna är att du har kvar rätten till sjukpenninggrundande inkomst (SGI)

enligt SFB, dvs att du inom tre månader från anställningens upphörande är anmäld till arbetsförmedlingen och står till arbetsmarknadens förfogande. Läs mer om hur du skyddar din SGI på forsakringskassan.se.

Detta efterskydd gäller under 90 dagar efter det att din anställning eller försäkringsgrundande anställningstid har upphört. Ditt efterskydd förlängs om du blir sjuk under efterskyddstiden och då får sjuklön enligt SJJL, sjukpenning, sjuk- eller aktivitetsersättning enligt SFB.

När träder Avgiftsbefrielseförsäkringen in?

- Under tid du har sjuk- eller aktivitetsersättning och samtidigt uppbär månadersättning från AGS-KL. Efter 1 januari 2008 kan försäkringen träda in även om du inte uppfyller kraven för månadersättning från AGS-KL.
- Under tid du har arbetsskadeliivränta från Försäkringskassan Detsamma gäller om din anställning upphör medan du är sjukskriven med sjukpenning eller om du insjuknar under Avgiftsbefrielseförsäkringens efterskyddstid på 90 dagar. Om sjukskrivningen leder till sjukersättning

AVGIFTSBEFRIELSEFÖRSÄKRING

betalas pensionsavgiften så länge som du är sjuk.

Avgiftsbefrielseförsäkringen betalar pensionsavgiften i förhållande till arbetsförmågan. Om du t.ex. arbetar heltid och får sjukersättning på 50% övertar försäkringen inbetalningarna på 50% av pensionsavgiften.

Placering av pensionsavgiften

Pensionsavgiften som betalas av Avgiftsbefrielseförsäkringen avsätts till den pensions- eller fondförsäkring som du har valt för din avgiftsbestämda ålderspension. Om du inte har gjort något aktivt val av pensionsförvaltare, placeras avgiften hos KPA Pensionsförsäkring AB.

Praktiska anvisningar för Avgiftsbefrielseförsäkringen

Avgiftsbefrielseförsäkringen administreras av AFA Försäkring.

Ansökan

Ansökan om ersättning från AGS-KL respektive TFA-KL fungerar samtidigt som ansökan för Avgiftsbefrielseförsäkringen.

Överklagande

Om du inte är nöjd med AFA Försäkrings beslut om ersättning kan du kontakta AFA Försäkrings skadeavdelning.

Om du fortfarande är missnöjd med beslutet efter denna prövning kan du överklaga till den rådgivande nämnden för Avgiftsbefrielseförsäkringen, i vilken ingår representanter för både arbetsgivare och arbetstagare. Nämnden

kan råda AFA Försäkring att ändra sitt beslut. I sista hand kan du överklaga hos en särskild skiljenämnd.

AFA Försäkring har en särskild Klagomålsansvarig som innebär en extra möjlighet för dig att komma till tals. Till den funktionen eller personen kan du vända dig med klagomål i ett enskilt ärende när det bland annat gäller hantering av sakfrågan, handläggningstid och bemötande.

Vill du veta mer?

Ytterligare upplysningar om Avgiftsbefrielseförsäkringen kan du få genom:

- Ditt fackförbund
- Din arbetsgivare
- AFA Försäkrings kundcenter
0771-88 00 99
- KPA Pension,
telefon 020-650 500
- afaforsakring.se
- kpa.se

Avgiftsbefrielseförsäkring för ägare/egenföretagare

Företagare och make/maka och registrerad partner till företagare omfattas normalt inte av försäkringsvillkoren för anställda men kan för egen del teckna företagares egen Avgiftsbefrielseförsäkring för KAP-KL och AKAP-KL/EF. Försäkringen tecknas hos FORA, fora.se. På afaforsakring.se kan du läsa mer om i vilka fall du som ägare/företagare behöver teckna egen Avgiftsbefrielseförsäkring för KAP-KL och AKAP-KL/EF för att omfattas av försäkringen.

ARBETSLÖSHET

I Sverige finns en lagstadgad arbetslöshetsförsäkring som innehåller en grundförsäkring, som omfattar alla, och en frivillig, inkomstrelaterad försäkring för de som är medlemmar i en arbetslöshetskassa (a-kassa). Som anställd inom den kommunala sektorn omfattas du även av ett kollektivavtalat omställningsavtal (KOM-KL).

Den allmänna arbetslöshetsförsäkringen

Alla som arbetar i Sverige har ett grundläggande försäkringsskydd för arbetslöshetsersättning enligt lag. Denna del av arbetslöshetsförsäkringen kallas *grundförsäkringen* och därifrån kan du få ersättning oavsett om du är medlem i en a-kassa eller inte. Om du inte är medlem i någon a-kassa vänder du dig till Alfa-kassan. För att kunna få ersättning från *inkomstbortfallsförsäkringen* krävs dock att du är medlem i någon av de 31 olika a-kassorna som finns idag.

För att få ersättning från grundförsäkringen måste både grundvillkoren och arbetsvillkoren vara uppfyllda och för att få ersättning från inkomstbortfallsförsäkringen måste även medlemsvillkoret vara uppfyllt.

- *Grundvillkoren* innebär bl.a. att man ska vara arbetslös och anmäld på Arbetsförmedlingen samt vara beredd att ta lämpligt erbjudet arbete.
- *Arbetsvillkoren* innebär bl.a. att man ska ha arbetat en viss tid före arbetslösheten för att få rätt till ersättning.
- *Medlemsvillkoret* innebär att man ska ha varit medlem i en erkänd a-kassa i minst tolv månader före arbetslösheten. Det är en förutsättning

för att få ersättning från inkomstbortfallsförsäkringen.

Ersättning

Ersättningen beräknas dels efter den inkomst du hade i din tidigare anställning, dels efter i vilken omfattning du har jobbat. Ersättningen betalas ut under 300 dagar. Om du har barn under 18 år betalas den ut under 450 dagar.

Vid en normalarbetstid är den högsta ersättningen från *grundförsäkringen* 365 kronor om dagen.

Om du dessutom uppfyller villkoren för ersättning från inkomstbortfallsförsäkringen blir den högsta totala ersättningen 910 kronor om dagen. Ersättningen från försäkringen trapas av successivt:

- Dag 1-100: Högst 80 procent av en inkomst på högst 25 025 kronor i månaden, eller högst 910 kronor om dagen.
- Dag 101-200: Högst 80 procent av inkomsten, men den högsta dagpenningen sänks till 760 kronor om dagen.
- Dag 201-300: Ersättningsnivån sänks till 70 procent.
- Dag 301 (Dag 451- om du har barn under 18 år) sänks ersättningsnivån till 65 procent. Ersättningen betalas

då som aktivitetsstöd från Försäkringskassan.

Mer information om arbetslöshetsförsäkringen finns hos respektive A-kassa samt hos Arbetsförmedlingen.

Omställningsavtalet KOM-KL

Den 1 januari 2012 började det nya omställningsavtalet KOM-KL att gälla för anställda inom kommuner, landsting och regioner samt inom företag och kommunalförbund som är medlemmar i arbetsgivarorganisationen Pacta. För anställda som sagts upp före den 1 januari 2012 gäller fortfarande bestämmelserna i det tidigare gällande avtalet, AGF-KL.

Kvalifikationskrav

För att kvalificera sig till stöd och ersättning enligt KOM-KL krävs följande:

- *Sedan minst ett år ska du ha haft en sammanhängande tillsvidareanställning enligt Allmänna bestämmelser (AB) med en sysselsättningsgrad på minst 40 procent.*

Kvalifikationstiden på ett års sammanhängande anställning kan uppfyllas även genom sammanläggning av tidsbegränsade anställningar i direkt anslutning till tillsvidareanställningen (högst sju kalenderdagar uppehåll) hos samma arbetsgivare.

- *Uppsägningen ska ha skett på grund av arbetsbrist.*

Med uppsägning på grund av arbetsbrist jämställs att man avgår efter överenskommelse med arbetsgivaren,

under förutsättning att man ingår i en fastställd turordning vid uppsägning på grund av arbetsbrist.

Omställningsavtalet KOM-KL har två delar:

- Aktivt omställningsarbete
- Ekonomiska omställningsförmåner

Aktivt omställningsarbete

Syftet med omställningsinsatserna är att du som uppsagd ska få stöd och hjälp i omställningen till ett nytt arbete. Insatserna ska anpassas efter vars och ens behov, förutsättningar och önskemål och därför ska en individuell handlingsplan upprättas. Aktiva insatser kan vara kartläggningssamtal, hjälp med cv-skrivning, aktiv rådgivning, stödsamtal, praktik, kortare utbildning, hjälp med att starta eget företag med mera.

Eftersom syftet är att du som uppsagd så snart som möjligt ska hitta ett nytt arbete bör omställningsinsatserna påbörjas redan under uppsägningstiden.

Ekonomiska omställningsförmåner

De ekonomiska omställningsförmånerna enligt KOM-KL för anställda i kommuner, landsting, regioner och kommunalförbund är:

- **Lön under ledighet från arbetet för att delta i omställningsinsatser:**

Om du under uppsägningstiden är ledig för att delta i aktiva omställningsinsatser enligt den individuella

handlingsplanen behåller du din lön.

– **Ersättning istället för a-kassa (Särskild omställningsersättning)**

Ersättningen istället för a-kassa består av två delar; ersättning då a-kasseersättning inte betalas och avgångsersättning.

När a-kasseersättning inte betalas ut p g a att du deltar i aktivt omställningsarbete kan ersättning istället för a-kassa betalas ut under tid då anställningen har upphört. Ersättningen betalas endast då rätt till ersättning från a-kassan saknas, på grund av att a-kassan gör bedömningen att du inte står till arbetsmarknadens förfogande vid deltagande i sådana aktiva omställningsinsatser. Ersättningen istället för a-kassa är 80 procent av den överenskomna fasta kontanta lönen enligt AB då anställningen upphörde. Ersättningen betalas under högst 43 ersättningsdagar inom en ramtid av 180 kalenderdagar (sex månader) efter det att anställningen upphörde.

Avgångsersättning kan betalas ut om du inte kunnat delta i aktivt omställningsarbete på grund av verksamhetens krav. Då ska arbetsgivaren istället betala ut en månadslön i direkt anslutning till att anställningen upphör.

A-kasseutfyllnad (Kompletterande omställningsersättning)

För den som varit anställd under minst fem år finns även möjlighet att få a-kasseutfyllnad. Det är en förmån som kompletterar arbetslöshetsersättningen under högst 300 dagar inom

en ramtid på 450 dagar efter det att anställningen upphörde. Ersättningen kompletterar den inkomstrelaterade arbetslöshetsförsäkringen så att du får motsvarande 80 procent under de första 200 ersättningsdagarna och 70 procent under resterande 100 ersättningsdagar av din överenskomna fasta kontanta lön enligt AB då anställningen upphörde.

A-kasseutfyllnaden betalas ut även om du som uppsagd valt att stå helt utanför arbetslöshetsförsäkringen, förutsatt att du uppfyller villkoren i övrigt, som om du haft ersättning från arbetslöshetsförsäkringen.

Särskilda krav för a-kasseutfyllnad

För att kunna få a-kasseutfyllnad krävs dock att du, utöver de grundläggande kvalifikationskraven för KOM-
KL, även uppfyller följande krav:

- en sammanhängande anställningstid hos arbetsgivaren på minst fem år då anställningen upphör,
 - att du är anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen
- och
- att du får grundersättning från ALFA-kassan.

Du ansöker själv om de ekonomiska förmånerna hos Omställningsfonden.

Särskilda regler för ekonomiska förmåner för anställda i Pactaföretag

För anställda i Pactaföretag är de ekonomiska omställningsförmånerna lite mer begränsade och hur mycket som betalas ut beror på Omställningsfondens ekonomiska situation.



Mer information om detta finns på Omställningsfondens hemsida, omstallningsfonden.se

Särskild ersättning till äldre arbetstagare i kommun, landsting och region

Särskild ersättning till äldre anställda i kommun, landsting och region är en separat överenskommelse och inte en del av Omställningsavtalet KOM-KL. Särskild ersättning till äldre anställda gäller personer som har haft en tillsvidareanställning med minst 40 procents sysselsättningsgrad under minst tio år, som sägs upp på grund av arbetsbrist och som har fyllt 61 år vid tidpunkten för uppsägningen.

Äldre uppsagda som väljer att inte stå till arbetsmarknadens förfogande när ersättningsdagarna från arbetslöshetsförsäkringen förbrukats, har rätt till ersättningen efter 300 ersättningsdagar med dagpenning från a-kassan (450 om den ersättningsberättigade har barn under 18 år).

Den särskilda ersättningen innebär ett fast belopp per månad som motsvarar 60 procent av den genomsnittliga löneförmånen tolv månader före uppsägningstidpunkten. Ersättningen minskas krona för krona med eventuell förvärvsinkomst som du har samtidigt med den särskilda ersättningen.

Ersättningen betalas tills du fyller 65 år och kan kombineras med uttag av allmän pension och tjänstepension.

Du ansöker själv hos Omställningsfonden om den särskilda äldreersättningen.

Mer information om KOM-KL finns på Omställningsfondens hemsida, omstallningsfonden.se

Ersättning med rätt till sjuklön enligt lag och kollektivavtal.

Lönedel	Sjuklön enligt lag och kollektivavtal			Sjuklön enligt kollektivavtal		Månadsersättning från
över 7,5 prisbasbelopp	Sjuklön enligt lag 80%	Sjuklön enligt kollektivavtal cirka 90%	Sjuklön enligt kollektivavtal cirka 80%	Sjuklön enligt kollektivavtal cirka 75%	Månadsersättning från AGS- KL 65% / 32,5%	
Lönedel upp till 7,5 prisbasbelopp	Sjuklön enligt lag 80%	Sjuklön enligt kollektivavtal 10%	Dagersättning från AGS- KL 10%	Efter ansökan sjukpenning på fortsättningsnivå cirka 75% av SGI	Månadsersättning från AGS- KL	Sju kersättning/ aktivitetsersättning enligt SFB
DAG	1	2-14	15-90	91-360	361-365	LÄNGST TILL 65 ÅR

Karensdag

Avtalet försäkrar beskriver de försäkringar som gäller för dig som är anställd hos kommun, landsting/region, Svenska kyrkan eller annan arbetsgivare som har kommunalt reglerade anställningsvillkor. Följande försäkringar tas upp:

Avtalsgruppsjukförsäkring (AGS-KL)
Avgiftsbefrielseförsäkring
Trygghetsförsäkring vid arbetsskada (TFA-KL)
Tjänstegruppplivförsäkring (TGL-KL)
Avgiftsbestämd KollektivAvtalad Pension (AKAP-KL)
eller KollektivAvtalad Pension (KAP-KL)
Omställningsavtal vid arbetslöshet (KOM-KL)

Skriften som uppdateras årligen är framtagen av Offentliganställdas Förhandlingsråd (OFR), Kommunal och AkademikerAlliansen.

AkademikerAlliansens medlemsförbund:

Civilekonomerna
DIK-förbundet
Sveriges Arbetsterapeuter
Sveriges Ingenjörer
Jusek
Kyrkans Akademikerförbund
Naturvetarna
SRAT
Sveriges Arkitekter
Sveriges Farmaceuter
Sveriges Psykologförbund
Sveriges Skolledarförbund
Sveriges Universitetsläraresförbund
Sveriges Veterinärförbund
Tjänstetandläkarföreningen
SACO-förbundet Trafik och Järnväg